

עידן

דע אר
אלקן אכד
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קסד - פרשת יתרו - שנת תשפ"ד

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק נג
שיעור קכב (פרשת נשא תשס"ב)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

שובו בנים שובבי"ם:

דרכים ועצות נגד
היצר הרע

עמוד ה'

ואתנה לך את לוחות האבן:

גילוי של מתן

תורה - אין

סוף ממש

בתוך כלי של

אבן

א. הלוחות מעשה אלקים המה: זיכוך עולם הטבע בשתי הלוחות הברית
שתי הלוחות הברית הם למעלה מטבע העוה"ז הגשמי | הלוחות היו אבנים גשמיים וכלל זאת היה ניכר בהם דבר ה' | הם דוגמא למצב העולם בעת תיקון השלם שאזי לא יסתיר העוה"ז על אור האלוקות שבו | שתי הלוחות הם השורש לכל הבריאה | עשרה מאמרות שבהם נברא העולם מושרשים בעשרת הדברות | גילוי אלוקות שבלוחות הוא מכח התורה שנכתבה עליהם | הוא המקור להתגלות כבוד ה' לעתיד | שתי הלוחות ב'גנפשי' כמו מתן תורה ב'זמן' | בעת כניסת הארון לבית המקדש נתמלא הבית מכבוד ה' - מעין ימלא כבוד ה' שלעת"ל

ב. כבוד ה' על הר סיני: התגלות אלוקות בשעת מתן תורה בתוך כלים מזוככים

שתי הלוחות הם כלים מזוככים וראויים לגלות את אור השכינה המלוכש בהם | 'חושך ענן וערפל' שבשעת מתן תורה מורה שהיתה ההתגלות בתוך כלים ולבושים | השגת אור ה' מתוך כלים מזוככים - מעין זמן העתיד | 'אור' מכונה בשם 'קדושה' - מופרש ומובדל לגמרי | 'כלים' הם דרגת 'טהרה' - שהאור מאיר מתוכם וזהו הפירוש של 'אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה'

ג. המאור ואת כליה: התהוות הכלים כדי להשיג האור אין סוף המתלבש בהם

קודם שנברא העולם היה אור ה' ממלא כל המקומות | אך לגודל רוממותו לא היתה יכולת להשיגו | הספירות והכוחות הפרטיות אינם ניכרות בעודן כלולות באין סוף | בעת בריאת העולם צמצם הקב"ה אורו ונעשה חלל פנוי | מקום חלל הפנוי הוא שורש בריאת הכלים | הכלים נקראים בשם 'חושך' כיון שנעשו ע"י הסתלקות האור | תכלית התהוות הכלים כדי שיוכלו הנבראים לקבל מאור הא"ס | קו האוא"ס מתאחד לגמרי עם הספירות והכלים | מכח התלבשות האור בכלים אפשר להשיג קצת אלוקות | לעת עתה אין דבר זה בשלימות רק בעולם האצילות | אך לעת"ל יזדככו כל הנבראים וישמשו לגילוי אלוקות בלבד

א.

הלוחות מעשה אלקים המה: זיכוך עולם הטבע בשתי הלוחות הברית

בכל עת ורגע. ומגודל חומריות וחשכת העולם הטבע שעדיין איננו בתיקונו אין ניכר בהם אור האין סוף הגנוז וטמון בהם. אך לעתיד לבוא בעת התיקון השלם כאשר תאיר הארץ מכבודו, ויתקיים בשלימות היעוד 'ימלא כבוד ה' את כל הארץ' (ע"פ) במדבר יד, כא). אזי יראו כל בשר את אור האין סוף ב"ה הנמצא בתוך העולם הזה הגשמי ג"כ, ויכירו כל יושבי תבל כי כל הבריאה כולה איננה אלא מקום של התגלות אלוקות ולא להיפך ח"ו, ושרק דבר אלקינו הוא המקיים אותה לעולם.

הלוחות היו אבנים גשמיים - אך היה ניכר בהם דבר ה' והנה קצת משל ודמיון למצב העולם בזמן המקווה שהוא הם שתי הלוחות שניתנו למשה רבינו בעת ירדתו מהר סיני. כי מצד אחד היו הם אבנים גשמיים עד שיכלו למשש אותם בידיהם, אך מאידך גיסא היו הם 'מעשה אלקים', ולא עוד אלא שנחקק בהם 'מכתב אלקים', ונמצא שהיה נראה וניכר בהם דבר ה' המחיה את כל העולמות, והיינו שהיה בח' עשרת הדברות שנכתבו עליהם (וכמו שיבואר לפנינו בעו"ה). הרי שעל אף שהיו

כללות התורה שנחקקה ונתלבשה באבני הלוחות במדרגה שלמעלה מעלה מטבע העולם הזה.

הלוחות הן דוגמא למדרגת העולם בעת תיקון השלם ונבוא בעו"ה להרחיב את הדברים. ונאמר, ששתי הלוחות, שהם אבנים גשמיים שחוקק בהן העשרת הדברות שנאמרו לישראל מפי הקב"ה בשעת מתן תורה, היו דוגמא וציוור לצורת עולם הזה הגשמי כפי שיהיה בזמן העתיד לאחר תיקון השלם, בעת שיזדכך כל העולם התחתון מחומריותו וגשמייתו.

לעת"ל לא יסתיר העוה"ז על אור האלוקות שבו כי הנה עתה בזמן הזה מסתיר ומעלים העולם הזה הגשמי על דבר ה' המלוכש בתוך כל הנבראים, המחיה אותם ומקיימם

כתב התניא בפרק נג, וז"ל: כי עשרת הדברות הן כללות התורה כולה דנפקא מנו חכמה עילאה דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא, וכדי לחקק בלוחות אבנים גשמיים לא ירדה ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות העולמות עד עוה"ז הגשמי, כי עוה"ז הגשמי מתנהג בהתלבשות הטבע הגשמי, והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא למעלה מהטבע של עוה"ז הגשמי וכו', אלא בח' חכמה עילאה דאצילות שהיא כללות התורה שבעשרת הדברות נתלבשה במלכות דאצילות ודבריאה לבדו, והן לבדן המיוחדות באור א"ס שבתוכן הן הנקראות בשם שכינה השורה בק"ק דבית ראשון, עכ"ל.

שתי הלוחות הם למעלה ממדרגת העוה"ז הגשמי הנה ביאר כאן התניא שמדרגת שתי הלוחות שהיו מונחות בארון בבית קודש הקדשים 'מעשה אלקים המה' וגם המכתב שבהם הוא 'מכתב אלקים', ובהם היו חקוקים העשרת הדברות, - היא למעלה מטבע העוה"ז הגשמי שהחיות שלו ירדה ממדרגה למדרגה בדרך השתלשלות, אלא הם בח' חכמה עילאה, שהוא

פטרון הגליון - שבט

נתנדב לע"נ הרה"ח ישראל אלימלך ב"ר מנחם ע"ה נלב"ע י"ב שבט

ולע"נ האה"ח פיגא ב"ר יצחק יעקב הכהן ע"ה נלב"ע י"ט שבט

והנה קצת משל
ודמיון למצב
העולם בזמן
המקווה והוא
הם שתי הלוחות
שניתנו למשה
רבינו בעת ירידתו
מהר סיני. כי
מצד אחד היו הם
אבנים גשמיים
עד שיכלו למשש
אותם בידים,
אך מאידך גיסא
היו הם 'מעשה
אלקים', ולא עוד
אלא שנחלק
בהם 'מכתב
אלקים', ונמצא
שהיה נראה
וניכר בהם דבר
ה' המחיה את כל
העולמות

והנה עד"ז היה
גם בשעת מתן
תורה כאשר
נתגלה הקב"ה
לעמו ישראל ונתן
להם את תורתו,
הנה כדי שיוכלו
להשיג אותו
ולהידבק בו כראוי
הלביש הקב"ה
את עצמו בתוך
כלים ולבושים,
אך באופן
שהכלים לא
יסתירו בעדו ח"ו,
אלא אדרבה הם
יפעלו לגלות אורו
וזיוו עלי אדמות,
שדוקא על ידם
יכולו הנבראים
ליהנות מאור
האין סוף הבלתי
בעל תכלית וגבול

הם נבראים טבעיים וגשמיים, בכל זאת היתה היכולת
להבחין בהם את האלוקות שהתלבש בהם, ולא היה
גשמיות מסתיר ומעלים על אור האין סוף שהחיה
אותם. והנה דבר זה שימש מעין דוגמא קטנה למצב
העולם הגשמי בזמן ימות המשיח כאשר יזדכר ויתעלו
כל העולמות מחומריהם, ותבוא כל הבריאה לשלימות
תיקונה, ויתגלה כבוד ה' בכל הארץ.

שתי הלוחות הם השורש לכל הבריאה

וביתר עומק נאמר, שאין שתי הלוחות משמשים רק
כמשל ודוגמא למה שיהא לעתיד מצבו של כל העולם
כולו, אלא יותר מכך, ששתי הלוחות הינם השורש
והמקור לכל העולמות, והיינו שמה שהבריאה כולה
עתידה להתעלות לעתיד - שיתגלה בה כבודו יתברך
וחיות העליון הנמשך מאור אין סוף ב"ה גילוי רב,
הכונה שאזי תשתוו הבריאה לעצם שורשה, שהוא
ענין הלוחות שניתנו מיד הקב"ה למשה רבינו, שהן
המקור והשורש לכל העולמות כולם.

עשרה מאמרות הכוללים הכל מושרשים בעשרת הדברות שעל הלוחות

כי הרי עשרת הדברות שנכתבו על הלוחות הם
השורש לעשרה מאמרות שבהם נברא העולם, כי שורש
כל הבריאה הוא התורה הק', ע"ד שאמרו ז"ל (וזה"ק
ח"ב קסא). 'אסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא',
ונמצא שהי' מאמרות של מעשה בראשית שורשים
בעשרת הדברות ששמענו בשעת מתן תורה. וכדרך
שציונו יתברך לקיים, כי כולם ניתנו בסניג, וכולם
מושרשים ומורמזים בעשרת דברות אלו שנכתבו
על הלוחות, הכי נמי עשרה המאמרות כוללים את
כל הנבראים, כי חיות כל העולמות וכל אשר בהם
הם מכח מאמרות האלו שאמר הש"ת בראשית
היצירה.

הגילוי אלוקות שבלוחות הוא המקור להתגלות כבוד ה' לעתיד

הרי שבעשרת הדברות - החקוקים על שתי הלוחות

- נכללים כל החיות וכח הקיום שככל מעשה בראשית.
ומה שהן נחשבות ככלי ולבוש הראוי לגילוי כבודו
יתברך, והינם במדרגה שבה העולם הזה מוזכר ומאיר
מזיו השכינה, הרי זה שורש ופתח לשלימות התגלות
כבוד הש"ת שתהיה לעתיד בכל הארץ, והיינו שאז
יאירו בשלימות כל העשרה מאמרות המשפיעים חיות
לכל העולמות, עד שבכולם יראה אור השכינה המחיה
אותם תמיד מאין ליש.

הזדככות אבני הלוחות ע"י התורה שנכתבה עליהם

והנה כתב התניא לעיל בפרקים הקודמים (פרק
לז) שההתגלות הנשגבה של אור אין סוף ב"ה בתוך
העוה"ז שתהיה לעתיד בימות המשיח תלויה במעשינו
ובעבודתנו בקיום תר"ג המצוות בזמן הזה, ע"ד שאמרו
(אבות פ"ד מ"ב) 'שכר מצוה - מצוה', עיי"ש. והנה יש
לומר שעד"ז פועל גם ענין הלוחות שנכתבו עליהם
עשרת הדברים הכוללים בתוכם כל תר"ג המצוות,
דהיינו שכאילו גרם הש"ת את הזדככות עולם הטבע
- הנרמז במהות לוחות הללו - ע"י הדברות החקוקות
עליהן, וכלומר שבכח התורה והמצוות הכתובים על
שתי הלוחות נזדככו אבנים הגשמיים האלו, ונתהוו
לחיות כלים ראויים ומוכנים לגילוי אור אלוקות בעולם.
וכפי האמור הרי זה שורש והתחלה לשלימות גילוי
כבודו יתברך שתהיה לעתיד בכל העולמות ובתכלית
השלימות - מכח קיום תורה ומצוות במשך ימי הגלות.

ההתגלות שבמתן תורה היתה מעין הגילוי של ימות המשיח

והנה כתב התניא לעיל (פרק לז) שהגילוי הנפלא
שהיה בעולם בשעת מתן תורה היה מעין ההתגלות
הנפלאה שתהיה בזמן העתיד, וכשם שאז נאמר (דברים
ד, לה) 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד
מלבדו', 'הראת' ממש - בראייה חושית, ע"ד שכתוב
(שמות כ, טו) 'וכל העם רואים את הקולות', כן יהיה
לעתיד ביותר, עיי"ש.

ב.

כבוד ה' על הר סיני: התגלות אלוקות בשעת מתן תורה בתוך כלים מזוככים

השגת האור"ס מתוך כלים מזוככים - מעין זמן העתיד

אמנם לבושים הללו לא ניתנו כדי להעלים ולהסתיר
על גודל ההתגלות גרידא, אלא אדרבה תכלית היותם
היתה כדי שעל ידם יוכלו בני ישראל להשיג ולקבל
מהמראות הנפלאות שהתגלו להם בשעת מתן תורה, כי
מצד גודל האור עצמו אי אפשר שיהא לנברא שום
אחיה ותפיסה בו, ולא שייך לקבל וליהנות ממנו
כלל. ולכן הלביש הקב"ה עצמו כביכול בתוך כלים
האלו - הרמוזים בענין הענן והערפל, שהם היו כלים
ולבושים מזוככים ונקיים שאור האלוקות יכול להאיר
בעדם, ובהם דוקא ניתנה היכולת והאפשרות לישראל
לראות ולהשיג את הגילוי הנפלא של שעת מתן תורה.
וכפי האמור הרי זה מעין זמן תיקון השלם, שאז
יזדככו ויטהרו כל הנבראים וכל העולם הגשמי, ולא
יהיו אלא ככלים ולבושים המגלים את אור האלוקות
ואת הדבר ה' הגנוז ומלוכב בהם.

'אור' מוכנה בשם 'קדושה', ו'כלים' הם דרגת 'טהרה'
וע"ז נאמר על שעת מתן תורה (תפלת שופרות
במוסף לר"ה) 'ונגלית עליהם בערפלי טהרה', כי 'טהרה'
מורה על ענין הזדככות הכלים וטהרתם מלהסתיר את

הנבראים לקבל ולהשיג קצת מהודו וזיוו שעל ארץ
ושמים. ויתבאר ביתר להלן בעו"ה].

הגילוי שבשעת מתן תורה היה בתוך כלים ולבושים

והנה עד"ז היה גם בשעת מתן תורה כאשר נתגלה
הקב"ה לעמו ישראל ונתן להם את תורתו, הנה כדי
שיוכלו להשיג אותו ולהידבק בו כראוי הלביש הקב"ה
את עצמו בתוך כלים ולבושים, אך באופן שהכלים
לא יסתירו בעדו ח"ו, אלא אדרבה הם יפעלו לגלות
אורו וזיוו עלי אדמות, שדוקא על ידם יוכלו הנבראים
ליהנות מאור האין סוף הבלתי בעל תכלית וגבול.

'חושך ענן וערפל' מורה על צמצומי הלבושים

וזה מה שנאמר בתורה שאמר ה' למשה קודם מתן
תורה (שמות יט, ט) 'הנה אנכי בא אליך בענן הענן',
וכן נאמר להלן (פסוק יט) על שעת נתינת תורה שהיה
'ענן ככד על ההר', וכן בפר' ואתחנן נאמר (דברים ד,
יא) 'זההר בוער באש עד לב השמים חושך ענן וערפל'.
והיינו שיחד עם גודל ההתגלות של אור זיו שכינה
שהופיעה על הר סיני בעת אשר ירד עליו ה' באש,
היו שם גם 'חושך ענן וערפל' - המורים על לבושים
הסתרים שהלבישו וצמצמו את האור הנפלא הזה.

שתי הלוחות הם כלים מזוככים המגלים את אור השכינה המלוכב בהם

והנה לפי האמור נמצא, ששתי הלוחות האלו נעשו
מאבנים גשמיים אך בכל זאת לא חצצו והסתירו בעד
אור אלוקות השורה עליהם, היינו שהן היו כלים
מזוככים כראוי שהלבישו את אור האין סוף השורה
עליהן, באופן שלא רק שלא הסתירו והעלילוהו
כדרך שאר החפצים הגשמיים של עוה"ז שעדיין אינם
בתיקונם והם מסתירים על גילוי כבוד השכינה, אלא
אדרבה הם שימשו כלבוש ומחיצה שעל ידם ניתנה
היכולת ליהנות מהאור ולתפוס אותו כראוי, מה שלא
היה שייך להיות בלא לבושים האלו, כי בלעדם לא
היתה האפשרות להסתכל על האור ולהשיג אותו כלל,
מרב גודלו ורוממותו.

ענין בריאת העולמות - שיתלבש אור האין סוף בתוך כלים ולבושים

[ואכן זוהי תכלית בריאת העולמות, שנצטמצם אור
האין סוף בתוך כלים ולבושים, כי מגודל רוממות אור
השכינה לא היה שייך לנבראים כלל להשיג אותו
וליהנות ממנו. ולכן צמצם הקב"ה עצמו בתוך לבושי
עולם הזה, כדי שע"י כלים ולבושים הללו יוכלו

המלוכש בתוכם. כי הנה האור האלקי עצמו מוכנה בשם 'קדושה', כי תיבת 'קדוש' פירושה מלשון מופרש ומובדל כנודע, וכמו כן מהות האור של הקב"ה הוא למעלה מעלה ממדרגת הנבראים, ואין להם שום השגה ותפיסה בו. אמנם כאשר האור העליון הנעלם מתלבש בתוך כלים, והם כלים כאלה אשר לא רק שאינם מסתירים ומעלימים בעד האור, אלא אדרבה הם מותאמים ביותר אליו, שעל ידם שייך לתפוס ולהינות מהאור המלוכש שם, הרי זו מדרגת 'טהרה', והיינו שהכלי מוזכך ומטוהר ואינו חוצץ כנגד האור שבתוכו, אלא הוא מבהיק ומאיר ממנו לכול. וזוהי תכלית טעם ענין יצירת הכלים, כדי שהאור הגדול והנפלא יאיר

מתוכם באספקלריא המאירה, בחי' 'טהרה'.

'אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה'

ודבר זה נרמז בלשון התנא בסוף מסכת כלים 'אמר רבי יוסי אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה', ופירושו בפשטות הוא, שמסכת כלים מתחלת בלשון טומאה - 'אבות הטומאות', ומסיימת בתיבת 'טהרה'. אמנם לעניינינו יש לרמז בזה שהכוונה למה שאמרנו, כי אכן מהות הכלים נכנסים בטומאה, וכלומר שלפי ראות העין הם מציאות של חושך והעלם על האור (וכמו שיבואר להלן בעז"ה), אמנם 'יצאת בטהרה', כלומר שגמר תכליתם הוא ענין 'טהרה', והיינו שהכלים לא יסתירו כלל בעד האור המלוכש בתוכם,

ג.

המאור ואת כליה: התהוות הכלים כדי להשיג האור אין סוף המתלבש בהם

כל הספירות העליונות הפרטיות של הקב"ה, וכגון מה שהוא כביכול בעל חסד - הנמשך מצד ספירת החסד הנכלל באו"ס וכדומה, אינם ניכרות כלל כאשר הן נכללות עדיין בתוך מהותו ועצמותו, כיון שעצם אור האין סוף מאיר שם בגילוי, ולעומתו בטלה מדת חסדו יתברך לגמרי, כי הוא גבוה הרבה יותר ממדת החסד, וכנגד עצמות האור לא שייך לכנותו בשם בעל חסד ובעל גבורה וכו', ונמצא שאי אפשר שיתגלו המידות והספירות הנכללים בו כביכול.

בשעת בריאת העולמות צמצם הקב"ה אורו ונעשה חלל הפנוי

ועל כן כאשר עלה ברצונו לברוא העולמות, צמצם הקב"ה אורו הגדול כביכול מלהאיר, ונעשה מקום 'חלל הפנוי', והיינו מקום כזה שבחיצוניות נראה שהוא פנוי מאור האין סוף, ואין נראה שם עצמות האור. והנה כאשר נסתלק האור מלהאיר, מעתה יש מקום שיתגלו הפרטים והספירות שנכללו בהאור אין סוף, כי עתה שייך שיצאו אל הפועל ויתגלו הכוחות שהיו כלולים בתוך מהותו ועצמותו ית'.

מקום החלל הוא שורש בריאת הכלים

והנה הצמצום הזה הוא שורש ענין הכלים, והיינו מקום חלל הפנוי שאין נראה שם בגילוי עצם אורו ית', כיון שנסתלק כביכול לצדדיו, ומצד החלל הפנוי הזה נתהווה שורש מציאות הכלים, והם כל הספירות הפרטיות שנכללו מתחילה בעצמותו ית', אך לא היו ניכרים ונגלים שם, ורק מצד הצמצום הזה שייך שיתהוו למציאות נגלה ממש.

הם נקראים בשם 'חושך' כיון שהתהוותם הוא מצד הסתלקות האור

וזהו גם הטעם שהכלים המלבישים את אור העליון מכונים בשם 'חושך ענן וערפל' כנזכר לעיל, כי אכן כל עצם התהוות הכלים אינו אלא מצד הסתלקות האור שנסתלק מלהאיר במקום שהוא בגילוי כבתחילה, ונעשה שם מציאות של חושך ענן וערפל, כי לא נראה ונגלה שם אור האין סוף. אלא שמכאן זה דייקא נעשה האפשרות לענין התהוות הכלים.

תכלית התהוות הכלים - כדי שיוכלו הנבראים לקבל מאור הא"ס

אך מכל מקום כאמור לעיל תכלית יצירת הכלים לא היתה כדי להסתיר ולהעלים על אורו ית' ח"ו, אלא אדרבה, עיקר התהוותם היתה כדי שעל ידו יוכלו הנבראים ולהשיג קצת מאורו הגדול, שבלי התלבשותו בתוך כלים ולבושים לא היו יכולים הנבראים לקבל ממנו כלל כנ"ל, ורק מכא התלבשות בתוך הספירות

אלא אדרבה הם ילבישו ויצמצמו את האור כראוי באופן שיוכלו על ידם ליהנות ולקבל ממנו.

'ונגלית עליהם בערפלי טוהר'

וזה היה ג"כ אופן ההתגלות של הקב"ה בעת מתן טוהר, שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים ב'ערפלי טוהר', והיינו שאמנם היו שם חושך וערפל, שהם הכלים והלבושים שהלבישו את כבוד גדלו והדרו של השי"ת, אמנם הכלים האלו היו 'ערפלי טוהר', בבחי' 'טהרה', המורה לכלים מזוככים ומטוהרים, המשמשים רק כגילוי על האור הנמצא בהם שיוכלו להשיג ולתפוס אותו כראוי.

יכולים לתפוס ולהשיג קצת ענייני אלוקות.

קו האור מא"ס מתאחד לגמרי עם הספירות והכלים

כי לאחר הצמצום הראשון שגרם חלל הפנוי המשיך הקב"ה קו והוטו של אור אין סוף לתוך מקום החלל כדי להחיות ולקיים כל העולמות והנבראים שבהם, וכלומר שאור האין סוף מאיר לתוך הכלים הפרטיים של הבריאה, והקו הזה מתאחד לגמרי עם הכלים הללו, [וכנודע שבעולם האצילות מתאחדים האור והכלים לאחדים ממש ע"ד 'איהו וגרמוהי חד בהון'], עד שמתוך הכלים עצמם יכולים לראות ולתפוס את אור האין סוף המתלבש בתוכם, והיינו שמעתה יש אופן להשיג את הקב"ה, וכגון מצד מדת חסדו וטובו של כל הברואים - מבחי' ספירת החסד, וכן מכא בגורותיו הנוראות והוויים בעולם - הנמשכים ממדת הגבורה וכדומה.

מכא התלבשות האור בתוך כלים יכולים להשיג קצת אלוקות

והשגות הללו אינם אלא מכא התלבשותו ית' בתוך כלים ולבושים, כי אילו מצד האור בעצמו לא היה שייך לפתוח פיו ולדבר כלום ממהותו ועצמותו, כי הוא למעלה מכל השגה, ורק מכא הצמצום שאיפשר מציאות של כלים יכולים להשיג ולתפוס אור האין סוף המתלבש בתוכם. ואף שאין זו הסתלקות נגמרה ובהירה בו ית', שהרי אינו בא אלא מכא התלבשות הכלי, מכל מקום נקראת השגה בהקב"ה מצד התלבשותו בתוך כלי הספירות, כיון שמצד התאחדותו ית' עם הכלים הרי הם ג"כ בחי' אלוקות [כנ"ל בעולם האצילות, שהוא ראשית מקום הכלים]. כי הם נחשבים רק כלבושים ואופני התגלויות של אור האין סוף.

לעת' ל' ידרכו כל העולמות להיותם משמשים רק כגילוי לאלוקות

ונמצא שתכלית ענין התהוות הכלים היא, כדי שהם ישמשו להיות גילוי לאור העליון של האין סוף ב"ה שלמעלה מכל השגה ותפיסה, ורק מצד הכלים מתאפשר הכח והיכולת להידבק בו, וזה ע"י כלים ולבושים המזוככים ומטוהרים לגמרי שאינם מסתירים ומעלימים על האור המתלבש בתוכם ומחיה אותם. ואכן לעת עתה אין זו בשלימות רק למעלה בעולם האצילות, ששם מתדבקים ומתאחדים האור והכלים, ואינם משמשים רק כגילוי לאלקות, אך לעתיד לבוא יתעלו כל העולמות עד שמכל הכלים והלבושים ומכל בריאים הנשמיים והטבעיים הנמצאים בעולם התראה רק אחדותו ית' עיקרא ושרשא דכל עלמין המחיה ומהווה אותם תמיד מאין ליש, וימלא כבודו את כל הארץ כב"א.

נקודות:

וע"ז נאמר 'ונגלית עליהם בערפלי טוהר', כי 'טהרה' מורה על ענין הזדככות הכלים וטהרתם מלהסתיר את המלוכש בתוכם. כי הנה האור האלקי מוכנה בשם 'קדושה', מלשון מופרש ומובדל.

אמנם כאשר האור העליון הנעלם מתלבש בתוך כלים, והם כלים כאלה אשר לא רק שאינם מסתירים ומעלימים בעד האור, אלא אדרבה הם מותאמים ביותר אליו, שעל ידם שייך לתפוס ולהינות מהאור, הרי זו מדרגת 'טהרה'

~

וזהו גם הטעם שהכלים המלבישים את אור העליון מכונים בשם 'חושך ענן וערפל', כי אכן כל עצם התהוות הכלים אינו אלא מצד הסתלקות האור שנסתלק מלהאיר במקום שהוא בגילוי כבתחילה, ונעשה שם מציאות של חושך ענן וערפל, כי לא נראה ונגלה שם אור האין סוף. אלא שמכא זה דייקא נעשה האפשרות לענין התהוות הכלים

בתוך מהות האין סוף נכלל גם היכולת להצטמצם

אך מאידך גיסא הרי לא שייך לומר שאכן לא יוכל האין סוף ב"ה לירד בתחתונים ולהתגלות שם לנבראים מוגבלים, שהרי פירושו של 'אין סוף' הוא - שכביכול הוא יתברך בלתי מוגבל כלל, ויש לו היכולת לעשות הכל, גם להצטמצם במקום הגבול והצמצום הגדול ביותר. ולא עוד אלא שכל הספירות הפרטיות וכן כל הנבראים המוגבלים כולם נכללים בעצמות האין סוף ב"ה, ואף שמהותו ועצמותו הוא למעלה מכל צמצום וגדר, מכל מקום הרי זהו פירושו של 'אין סוף', שהוא כולל הכל ממש, גם נבראים פרטיים.

בעוד הספירות נמצאות בתוך האו"ס הן אינם ניכרות

אלא שכל זמן שלא יצאו מכא אל הפועל, ועדיין הם נכללים בתוך עצמותו ית', אין הם ניכרים כלל, וכמו שהביא התניא לעיל המשל מענין ביטול זיו השמש כאשר הוא עדיין נמצא בתוך מהות השמש, שאין ניכר שם כלל האור המאיר מהשמש, כיון שעצם מאור השמש הוא רבו יתרה מזיו המבהיק ממנו. וכמו כן

א. יתרו תיקן את חטא האכזריות של קין

ויהד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל אשר הצילו מיד מצרים (ח, ט).

איתא בגמ' (סנהדרין דף) 'ויהד יתרו, רב ושמואל, רב אמר שהעביר חרב הדה על בשרו [שמל את עצמו ונתגיר, רש"י], ושמואל אמר שנעשה חודים חודים כל בשרו [קמטין קמטין, שהיה מיצר מאד על מפלת מצרים, רש"י], אמר רב היינו דאמרי אינשי גיורא עד עשרה דרי לא תבוה ארמאי קמיה'.

יש לפרש את הענין בזה, כי איתא בזה"ק (תק"ו ק"ז) כי יתרו מכונה 'קנין חותן משה' (שפטים א, טו) לפי שתיקן את חטאו של קין, עיי"ש. והנה קין חטא ברציחה שהיא מדת אכזריות, ולכן כאשר בא יתרו לתקן את חטאו של קין, עורר הרמנות אפילו על הרשעים הגדולים ביותר כמו המצרים, ובוה תיקן את אכזריותו של קין. ותיקן האכזריות בא על ידי החרב החדה של המילה, כמו שאמרו חז"ל (שבת קנז) כי הגולד במזל מאדים יהיה שופך דמים, ויכול לעשות זאת בתיקונו על ידי מילה, עיי"ש. ועומק הדברים הוא כי אמרו חז"ל (דברים פ"ג מ"א) 'גדולה מילה שנכתרה עליה שלש עשרה בריתות', ומבואר עניינו בספ"ק אשר על ידי המילה מתעוררים י"ג מדות של רחמים, ולכן המילה היא תוקף הרחמנות ומתקנת את מדת האכזריות.

ונמצא כי שני הפירושים על יתרו אחד הם, שהיה עוסק בתיקון חטא האכזריות של קין, ולכן עסק במצוות המילה [וכן איתא בזה"ק שם, שתיקן יתרו את חטאו של קין וזה לאות ברית, עיי"ש] ובהמשכת הרמנים אפילו על המצרים, ובוה תיקן את האכזריות בהרמנות יתירה.

ב. השמחה והחידודין שאחזו ליתרו כאשר בא להתגיר

ויהד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל (ח, ט).

פי' רש"י: 'וישמח יתרו זהו פשוטו, ומדרש אגדה 'נעשה בשרו חדודין חדודין' מיצר על איבוד מצרים, היינו דאמרי אינשי גיורא עד עשרה דרי לא תבוני ארמא באפי' (סנהדרין דף).

יש להתבונן בשני פירושים אלו, אשר לכא' הפוכים הם מן הקצה אל הקצה, כי הפירוש הפשוט אומר כי יתרו שמח על כל הטובה אשר עשה ה', ואילו המדרש דורשו בלשון של צער ודאגה, ואין יתנו שני הפכים כאלו בנושא אחד.

ויש לפרש, כי שני הפירושים משלימים זה את זה. בהקדם מה שאמרו חז"ל (בבבא מצ. א, ג') 'גר שבא להתגיר בזמן הזה אומרים לו: מה ראית שבאת להתגיר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטרופין ויסורין באין עליהם' וכו'. וטעם הדבר שאומרים כן לגר הבא להתגיר, הוא כדי לבדוק את תוקף רצונו להידיבק בשכינה. כי אם היה בא להיות חלק מכלל ישראל רק מפני שנראה לו שהוא דבר טוב ונעים להיות יהודי, היה פורש בשמעו את גודל הצער והיסורים שבני ישראל סובלים.

אכן בוראי כי אין התכלית הנרצה לחיות חיי צער דוקא, ולא זו היא ההכרה במהות עבודת ה', שהרי הקב"ה חפץ חסד הוא, ורוצה הוא בטובת עמו. וא"כ רדאי כי גם בקבלת עבודת ה' על ידי הגר שבא להתגיר, צריכה לבא עם הרגש של שמחה ותענוג מתוך אהבת ה', על ידי הכרה בגודל הוכות והשמחה להיות חלק מעם ה'.

ולכן שני הרגשים אלו נמצאים בכפיפה אחת אצל כל גר הבא להתגיר, אשר מצד אחד הוא מוכן ומוזמן ליסורים וקשיים, אבל מצד שני הרי הוא בחר בחיי תענוג על ה'. כי מצד היותו אדם גשמי ילוד אשה, הרי הוא מקבל על עצמו כל צער למען השי"ת ותורתו. אבל גודל התענוג הרוחני בקרבת ה', מכניס בקרבנו עונג ונחת על היותו איש ישראל, ואכן מצד אחד סובלים הגרים חיי צער כמו שאמרו חז"ל (בבבא מצ. א, ג') 'אבל באמת אפילו באותה שעה עצמה שמחים ומרוצים הם על שזכו להיות חלקו ונחלתו של הקב"ה'. ונמצא כי 'השמחה' וה'חדודין' משמשים ביחד אצלם, ואילו הם שני הפירושים שאמרו חז"ל על יתרו, כי שניהם אמת הם אצל כל גר המתגיר כראוי.

ג. הוספת הדיינים להרבות שלום

אם את הדבר הזה תעשה וצוך אלקים ויכלת עמוד, וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום (ח, טז).

יש לרמוז בדברי יתרו כי על ידי הדיינים הושבים בדון שהוסף בכלל ישראל, יבא כל העם בשלום. והוא מפני כי 'ישב' עם 'דון' הוא בגי' 'שלום' [וזהו שאמר כי משה רבינו יוכל לעמוד, כי שאר הדיינים יהיו יושבים]. והנה הדון בא על ידי שני עדים הבאים ועומדים אצל הדיינים (דברים יט, ז; שמעו"ט, ז), ויש לרמוז כי ב' פעמים 'עד עמד' הוא גם כן בגי' 'שלום', כי על ידי זה בא השלום. [וב' פעמים 'עד' הוא בגי' 'פסח', וב' פעמים 'עמד' הוא בגי' 'כבוד', רמוז על חג הפסח שבו נתבררה קדושת הכבוד של כלל ישראל, ואכמ"ל].

והדיינים היושבים בדון, צריכים לשמוע את דברי העדים, אשר הם ראו את המעשה. ונמצא כי על ידי הוספת הדיינים לכלל ישראל, נוספה כח השמיעה על הראיה. ויש לרמוז בזה, כי לכן מתחילה הפרשה עם 'וישמע יתרו', שהרי הוא בא להוסיף דיינים שהם בעלי כח השמיעה. וכן 'יתרו הוא בגי' 'ראה' עם 'שמע', כי צירף את השמיעה עם הראיה. [ונמצא כי החילוק בין הדיינים לעדים הוא בשני דברים, כי הדיינים יושבים והעדים עומדים, וגם הדיינים שומעים לעומת העדים הראויים. והנה החילוק בין 'שב' לעומד' (ק"ח) ע"כ, הוא כמו החילוק בין 'שמיעה' לראיה' (ק"ט)].

ונתבאר לעיל כי הדיינים הם בחי' 'ישב דין' שבגי' 'שלום', והנה 'ישב דין' עם 'שמע' שהוא כח הדיינים כנ"ל הוא בגי' 'שותף', לרמוז על מה שדרשו חז"ל (שבת י, א) מן הכתוב בפרשתנו: 'תנא להו רב חיאי בר רב מדתאי, ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב, וכי תעלה על דעתך שמשעה יושב דין כל היום כולו, תורתו מתי נעשית. אלא לומר לך כל דיון שדון דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, כתיב הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב, וכתיב התם ויהי ערב ויהי בקר יום אחד'.

ד.

קדושת שער הנ' שנמשכה ביציאת מצרים הממתיקה את כל הדיינים

ואשא אתכם על כנפי נשרים (ט, ז).

פי' רש"י שהכוונה היא לאותה שעה שהביאם הקב"ה מכל ארץ מצרים לרעמסס, ולעיל בפסוק ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה (ט, ז) פי' רש"י שגם על זה נאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים'.

ונבאר על דרך הרמז, כי 'נשרים' רמוז על 'נ' שערים' (מגלה שמקו"ט ויצא ד"ה והנה באר), והוא ענין קדושת שער הנ' משערי בינה, שזכו כלל ישראל להארה ממנו בעת יציאת מצרים, ועל ידי זה באו בדרך נס ממצרים לרעמסס ומרעמסס לסוכות. והרמז בזה הוא כי המספר של 'רעמסס' (ה"ה) יתר על מספר 'מצרים' (ש"ט) כמספר ג', וכך גם מספר 'קבת' יתר על 'רעמסס' כמספר ג'.

והנה 'נ' שערים' שהם שלימות שערי בינה, הם בחי' קדושת יובל 'שנת החמישים' (ויקרא כה, ה), והוא ענין המתקת הדיינים. כי היובל הוא השופר (רש"י שם), וא"י בזה"ק (ע"ה ז' טז) כי השופר של ראש השנה הוא בחי' היובל, אשר בשופר זה נמתקים הדיינים ביום ראש השנה. והנה 'על כנפי נשרים' הוא בגי' 'פ' פעמים 'אלקים', המורה על שלימות תוקף הדיינים, ועם הכולל הוא בגי' 'ראש השנה' שהוא יום הדין. אכן ביום זה תוקעים בשופר שיוצאים ממנו ז' הבלים (שעה"כ ר"ה ז, א) אשר ז' פעמים 'הבל' ע"כ הוא בגי' 'פ' פעמים 'הוי"ה', ובוה נמתקים הדיינים בראש השנה. והמתקה זו מרוזנת בפסוק זה, כי תיבת 'נשרים' בעצמה היא בגי' ש"ך פ"ר שהם הדיינים, [והוא מנין היתרון בחשבון הגי' של 'פ' פעמים 'אלקים' על 'פ' פעמים 'הוי"ה'] אבל מקדימים לה תיבות 'על כנפי' שהם בגי' 'פ' פעמים 'הוי"ה', ועל ידי כן נמתקים 'על כנפי נשרים' שבגי' 'פ' פעמים 'אלקים'.

ה.

מתן תורה היה גילוי בלי שום צמצומים

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים (ט, ט).

יש לבאר מה שהזכיר הקב"ה בעת הגילוי הגדול במעמד הנבחר

דוקא את מה שהוציאנו ממצרים מבית עבדים.

ויש לומר, כי עיקר שליטת מצרים היתה ענין ההגבלות והצמצומים, כמו שנרמז בשם המורה על 'קוצרים' וגבולים. ועל ידי זה היו שולטים בכל המושעבדים אליהם, ולכן לא היה עבד יכול לצאת משם, כי הכניסו את הצמצומים וההגבלות בכל מי שהיה תחת ידם, ולכן לא היו יכולים לצאת מן הגדרים אשר קבעו, ומי שהיה מוגבל להיות עבד, היה נשאר שם עבד לעולם. ולכן היה קושי גדול כל כך כאשר בישר משה רבינו את בשורת הגאולה, כמו שאמר הכתוב שלא שמעו אל משה 'מקוצר רוח' (ט, ט). והיינו שהתגברה עליהם קלי' הצמצום וההגבלה של מצרים, ולכן לא היו יכולים לצאת מתחת ידם ולקבל את בשורת הגאולה. אבל כאשר עבר הקב"ה בארץ מצרים והוציא את בני ישראל משם, שבר בזה את כל כח ההגבלה והצמצום, וראו כלל ישראל כי אין שום גבול וצמצום מסתיר ומגביל ח"ו את יכולת ה', ואין מציונות אמיתית כלל לכל הגבולים והקוצרים.

וזה היה שורש הגילוי של מתן תורה, כאשר אמר הקב"ה לכלל ישראל 'אנכי ה' אלקיך', שהוא בחי' הגילוי הנעלה ביותר בבחי' 'אנכי מי שאנכי', ואז קרע הקב"ה את כל הרקיעים והראה להם כי אין עוד מלבדו (דברים ד, לה וברשי"ט שם), והיינו אשר הקב"ה גילה לכלל ישראל את כל הסודות העליונים והפנימיים ביותר, עד שלא נשארה שום פינה ברקיע שלא גילה אותה הקב"ה לכלל ישראל, כי היה זה גילוי נשגב ונורא בלי שום צמצום והגבלה. וזהו גם ענין הכלל שנאמר על דברי התורה 'לא בשמים הוא' (שם ל, יב; ב"ב טז), כי לא השאיר הקב"ה בשמים שום חלק מן התורה שלא מסרה לכלל ישראל [אפילו שיש משך זמן עד שזה מתגלה בפועל ממש, אבל הכל כבר נמסר לכלל ישראל בשלימות]. והכלל הוא, שהיה מתן תורה גילוי בלי שום צמצום כלל. ואת זה הרגישו כלל ישראל גם כן, ולכן כאשר אמר הקב"ה למשה רבינו 'הנה אנכי בא אליך בעב העני' (שם ט, לא) הסכימו כלל ישראל, אלא אמרו 'רצוננו לראות את מלכינו' (רש"י שם), כי הרגישו שהקב"ה רוצה לגלות להם את הכל בלי שום הסתר וצמצום. וזה הוא המשך והשלמה לענין יציאת מצרים, שבו הוציאנו הקב"ה משליטת הקוצרים והגבולים, ולכן אמר 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים'.

ו.

מדרגת היראה של משה רבינו היוצאת מן הענוה

ויאמר משה אל העם אל תיראו, כי לבעבר נסות אתכם בא האלקים, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לכלתי חטאנו (ט, י).

פשטות לשון הכתוב קשה להולמו, שהרי משה רבינו פותח בדבריו ואומר 'אל תיראו', ומסיים באומרו 'בעבור תהיה יראתו על פניכם', ויש לתמוה האם היתה היראה רצויה כעת או לא.

אכן יש לומר כי הכוונה היא לשתי מדרגות שונות בענין היראה, ונקדים מה שאמרו חז"ל (שהש"ר א, ט) 'אמר רבי מנא, מה שעשת חכמה עטרה לראשה, עשת ענוה סנדל לעקבה. מה שעשת חכמה עטרה לראשה, שנאמר ראשית חכמה יראת ה'. עשת ענוה סנדל לעקבה, שנאמר עקב ענוה יראת ה'. ומבואר בדבריהם, כי יש מדרגה של יראה הנחשבת כעטרה לראש החכמה, ויש יראה הנחשבת לעקבה של הענוה.

ובזה ביאר האריה"ק (ע"ה שליח פ"ג) את מה שאמרו חז"ל (ברכות לג) על הפסוק 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ייראה' וגו' (דברים יט, יז), והקשו 'אמרי יראת שמים מילתא זוטרתא היא, ותרצו אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא', והיינו כי במדרגת הענוה של משה רבינו נחשבת היראה כדבר קטן, ולכן אמר 'מה ה' אלקיך שואל מעמך, שייגיעו לבחי' הענוה בחי' 'מזה', ועל ידי זה תהיה להם היראה מילתא זוטרתא, כי אם ייראה'.

ולפי זה יש לומר, כי כאן במתן תורה התעוררו כלל ישראל ליראה עצומה, שהרי כל העולם כולו חל באותה שעה מפני ה', ולכן נאמר בהם וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק (ט, טז), כי התחזקה בקרבם מדת היראה עד מאוד. ואמר להם משה רבינו, שלא ישארו במדרגה זו שהיראה נחשבת בה לעיקר ונעטרה לראש, אלא יתקרבו בחזרה להר סיני, אשר הוא מורה על מדת הענוה כידוע, ואז לא תהיה היראה נחשבת להם כדבר גדול כנ"ל. 'סיני בחי' 'נס' בגי' 'מה' ושם אדנות, מה הוא בחי' 'ענוה', ואדנות הוא 'יראה'. וזהו שאמר להם 'אל תיראו', היינו שלא תהיה להם היראה בבחי' זו, אלא ישגו את בחי' הענוה. והיו למען נסות אתכם וגו'.

שובו בנים שובבי"ם:

דרכים ועצות נגד
היצר הרע

א. וחזקת והיית לאיש: עניינים נחוצים לעבודת ימי השובבי"ם

אל תלך בדרך אתם - זהירות מחברים רעים | הישיבות הם מקום מפלט מפגעי הרחוב | בחור שירוד ברוחו ואינו מכיר בערך עצמו עלול ליפול לחטאים | לא להרפות אם אינו מצליח בתורה - הוא יכול להצליח בשאר העניינים הרוחניים | לפעמים היצר מתגבר מאד ומרגישים שאין שום עצה | ימשיך בדרכו בעבודת השם ולא יתייחס ליצר הרע

ב. קרבת אלוקים לי טוב: למצוא את תענוגי החיים רק בעולם הרוחני

הגדר של שומר הברית שכל מעייניו נתונים בעולם הרוחני | הוא מוצא תענוג רק בתורה ובמצוות | מי שנאבק ביצרו ראוי לתואר שומר הברית | הוא זוכה לנשיאות חן וחביבות מיוחדת | זוכה לקרבת אלוקים ונמשך מאליו לדברים שבקדושה | דבריו נשמעים וזוכה להעמיד תלמידים הגונים

ג. ה' אוהב צדיקים: אין לשער כמה חביבים שומרי הברית אצל השי"ת

יסוד הוא מלשון סוד | החביבות המיוחדת שיש לשומרי הברית הוא סוד טמיר ונעלם | פותחים בפניו את כל השערים | עובדא מה'גוטער איד' | אין לנו שום השגה בקדושת השבטים | לפי ערכם היה להם לעמוד על גודל מעלת יוסף הצדיק

א.

וחזקת והיית לאיש: עניינים נחוצים לעבודת ימי השובבי"ם

נקודות:

בדורנו ניתן לדמות את הישיבה כמו 'אי' (אינזל) בתוך הים הגדול הגועש והרועש. הישיבה היא כמין אי קטן ונידח המוקף מארבע רוחותיו במים רבים הסוערים בשצף קצף בלי רחמנות... מסתובבים שם חיות רעות וטורפות, פראי אדם האורבים ושוחרים לטרפם - מתי יגיע הרגע ואיזה תמים יפתח את הפרתח כדי חרץ צר, ותיכף יזנקו עליו ויטרפוהו חיים

שכבר נלכד ברשת הטכנולוגיה ונפל מטה מטה בכל הפגמים וההשחתה - ובזמן מועט עלה בידו ללכודו ברשתו ולהפילו בשקו". מכאן ואילך מתחיל להתגלגל 'סיפור חיים'; ברגע שכבר עלה בידו להכשילו הנה תיכף הוא כבר נופל ליאוש, הוא שבור ומדוכדך, ומעתה לא יקח זמן רב עד שיפול הנופל למעשים הגרועים ביותר - רחמנא ליצלן. זוהי הסכנה שישנה בימינו - עולם שמעמיד בחורים טהורים בניסיונות עצומים.

לא לרחם על בחור מקולקל ולהישאר בדידות איתו

וכאן מוטלת החובה לדעת: אם פלוני אלמוני - יהיה מי שיהיה - רק פותח לומר איזו מילה אחת של השחתה, צריכים לקטוע את השיחה תיכף ומיד ללא שום שהות. צריכים לנוס ולברוח מבחור כזה כל עוד נשמתו בקרבו, ואסור שיהיה איתו שום 'מגע ומשא'.

ואפילו אם עד כה הוא היה חבר טוב שלך, אין לך ברירה אלא לנתק עמו את הקשר. אסור לך 'לרחם' עליו ולהישאר איתו בדידות. במה אתה כן יכול לרחם עליו?! - בלעשות עמו 'טובה' ולומר למשגיח שינסה למצוא עצות איך להציל את הבחור הלז מהנפילה שלו... צריכים לדעת שבמצב כזה אין מקום לרחמנות, על מסית ומדיח מִצְנָה התורה בכל החרירות והתוקף (דברים יג ט): "לא תִּחַמְל וְלֹא תִּקְסֶה עֲלָיו" - אין כאן שום מקום לרחמנות, אדרבה - "הָרַג תִּהְיֶינָהּ בּוֹ בְּרִאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ". וכן נפסק להלכה (רמב"ם ע"ז פ"ה ה"ד): "אין מהפכין בזכות מסית" אל תחפש דרכים להצדיקו כי התורה כבר קבעה לאמר: 'לא תחמול ולא תכסה!'

הזמן של 'קטנות המוחין' הוא סכנה גדולה

מענין לענין באותו ענין צריך להדגיש: הבחור שהכי מיועד לפורעניות - להתקלקל מחברים

כי בדור הזה, דור עקבתא דמישא, ניתנה רשות למשחית לעשות כמעט ככל העולה על רוחו כדי להתלבש ולהתגבר על צד הקדושה - ודין גרמא לכל אותם כלי הטכנולוגיה שמפתחים בימינו.

בדורנו ניתן לדמות את הישיבה כמו 'אי' (אינזל) בתוך הים הגדול הגועש והרועש. הישיבה היא כמין אי קטן ונידח המוקף מארבע רוחותיו במים רבים הסוערים בשצף קצף בלי רחמנות... מסתובבים שם חיות רעות וטורפות, פראי אדם ורוצחים אכזריים האורבים ושוחרים לטרפם - מתי יגיע הרגע ואיזה תמים יפתח את הפרתח כדי חרץ צר, הוא רק יוציא רגל אחת החוצה ותיכף יזנקו עליו ויטרפוהו חיים.

לכן בזמננו שרויים הבחורים בסכנה כזו גדולה, שאין להם ברירה אחרת אלא לחסות רק בין כותלי בית המדרש שהם החומות המגנינים על האידישקייט שלנו. בימים עברו לא היו האידישקייט והגוי'אישקייט קרובים כל כך, מחיצה גבוהה היתה מבדלת בין ישראל לעמים ובין קודש לחול, לא על עלתה בימינו אשר בעזרת כל הכלים חודרים למחננו השפעות מכל רחובות הגויים, כל התרבות אנשים חטאים פרצות בקרב מחנה ישראל ועושים שְׁמוֹת בארץ. פוסעים פסיעה קטנה - צעד אחד מחוץ לבית המדרש - וכבר נפגשים עם כל הזוהמא והטינוף של הירודים שבאומות. ורוצחי הנפשות הלא הם עומדים הכן לצוד את הטרף הבא!

אורכי הנפשות נכנסים למחנה

ואם לא די בזה, הם מוסיפים ושולחים את שולחיהם למחננו פנימה. לדאבוננו מתרחשים הרבה מקרים שבחור מקולקל - חפץ לקלקל את חבריו ולהוריד אותם לשאול תחתית יחד עמו. לדאבון לב מגיעים הידיעות הללו מזמן לזמן: "בחור פלוני אלמוני שהיה בחור טוב וירא שמים 'תפס רק שיחה קצרה' עם איזה בחור מושחת -

בימים כתיקונם נחשב בחור עובד ה' בגדר שומר הברית

בענין העבודה של ימי השובבי"ם - צריכים לדעת את המעלה הנשגבה של קדושת הברית ועד כמה מחשיבים בשמים את האדם שזוכה לקדש את עצמו ולהיות 'נוטר ברית', ואת גודל השכר הצפון בעולם הבא לאותם אנשים שמתנהגים בקדושה ובטהרה. כמו כן נחוץ לדעת את המעשה אשר יעשו והדרך ילכו בה כדי להיות בגדר 'שומר הברית'. ולכתחילה טוב היה שלא להרחיב בדברים הללו, אדרבה, ככל שממעטים בדיבור כך הגון וראוי טפי. כי ההנחה היא שכל 'חסידי'שער בחור' שהסדר יום שלו מיוסד על עבודת ה' - הוא שומר הברית. מי שליבו ומוחו מלאים בתורה ועבודה 'ער ליגט בלויז אין תורה מיט עבודה' אין לו שייכות עם כל 'הפרשה' הזאת.

הגם שבימים כתיקונם אכן אין לבחורים עובדי השם שום שייכות לכך - אמנם אי אפשר להימלט מלדבר אודות ענין זה כי הלא עדיין ישנו יצר הרע בעולם... הוא אינו 'שוכח' משום אדם. ולא מופרך שלפתע באחת יתגבר היצר ויתעצם נגד האדם ויעמידו בניסיונות קשים - אפילו אם הוא עובד ה' אמיתי. לכן אין לנו אלא לדבר בקצרה על כמה נקודות הנוגעים 'הלכה ולמעשה' כדי שבינינו את הענין לאשורו ולא יצטרכו שוב לדבר על זה...

הישיבה היא כעין 'אי' בים הגדול

ראשית דבר ועיקר גדול הוא: להתרחק מחברת אנשים מקולקלים. אם ישנם בחורים רעים או חברים שאינם מתנהגים בקדושה כדבעי צריכים - להתרחק מהם הרחק כמטחוי קשת.

כדי להבין עד היכן הדברים מגיעים צריך כל בחור להבין את גודל הסכנה שהוא שרוי בתוכה; מאז ומקדם דרכו של היצר הרע לעשות כל שצדקי כדי ללכוד ברשתו 'נשמות ישראל', אפס

צריכים לדבר אל ליבו של בחור שעובר זמנים של 'קטנות' ורפיון ולומר לו: "אינך צריך להיות מוטרד מכך שאינך מצליח לעת עתה... דע לך כי גם האנשים הגדולים ביותר עוברים זמנים ותקופות 'שלא הולך להם', גם להם נדמה לעיתים שאינם מועילים בעולם ולא כלום. אמנם הסר דאגה מליבך - זה לא 'סוף העולם'. אם אינך מצליח כעת תצליח בעזרת השם בבוא היום

~
ההגדרה של 'קדוש' ו'קדושת הברית' שנוגע לכל יהודי היא: להיות מונח ברוחניות - ולא בגשמיות! הוא שרוי בעולם נעלה יותר 'ער ליגט אין העכערקייט' כמו שנאה ויאה לחלק אלוך ממעל. הוא שקוע בתורה ועבודה ומוצא בהם טעם וחיות. ואם עדיין אינו מרגיש את המתיקות בתורה ומצוות, הנה הוא נכסף בכל ליבו לזכות להרגשה זו

רעים - זהו בחור שנפל ברוחו. הוא אינו מעריך את עצמו, הוא שרוי במצב רוח ירוד 'ער איז געפאלן ביי זיך' ואינו מאמין שיכול להצליח... צריך לדעת שכל בחור ובכלל כל אדם, גם אם הוא עובד ה' ברוך כשרונות ורואה סימן ברכה בלימודו, הנה לא ימלט שיהיו לו תקופות ומצבים חלשים - הוא 'בקטנות המוחין', ראשו כבד עליו ואינו מצליח בלימודו, הוא אינו מוצא טעם בתפילה ובשאר ענינים שבקדושה, או סתם כך שישנם עניינים שמעיקים ומציקים לו - ואזי זמן זה הוא עבורו 'שעת הסכנה', ברגע אחד עלול הוא להיחזק בסבך ולהילכד ברשת הצידי של הבחורים הפסולים הללו. לכן אדרבה, לעת הזאת כאשר מרגיש כי עוברת עליו תקופה חלשה, כולו אפוף מסך חושך ענן וערפל, צריך הוא להתחזק ולהתאזר בעוז ותעצומות שלא ליפול ברוחו חלילה.

אל ירך לבכם - דיבורי חיזוק

צריכים לדבר אל ליבו של בחור שעובר זמנים של 'קטנות' ורפיון ולומר לו: "אינך צריך להיות מוטרד מכך שאינך מצליח לעת עתה 'זיי נישט אזוי איבערגענומען'... דע לך כי גם האנשים הגדולים ביותר עוברים זמנים ותקופות 'שלא הולך להם', גם להם נדמה לעיתים שאינם מועילים בעולם ולא כלום. אמנם הסר דאגה מליבך - זה לא 'סוף העולם'. אם אינך מצליח כעת תצליח בעזרת השם בבוא היום. גם אם אינך רואה סימן ברכה בלימוד התורה בישיבה, עדיין בידך להתעלות בשאר העניינים בעבודת השם".

כי זאת למודעי ואי אפשר להכחיש זאת, שבדור הקודם היו הרבה 'חסיד'ישע אידן' שמחמת המצבים והתנאים של אותם הימים - חרפת רעב, נדודים ומלחמות וכדומה - היו בגדר 'עמי ארצים', הם לא ידעו ללמוד דף אחד מרישא לסיפא... ועם כל זה הם היו יהודים יראים ושלמים. הם היו בעלי אמונה איתנה ומלאים מצוות ומעשים טובים. אין מילים לתאר אלו 'היהודים טובים' הם היו... כמה תמימות ו'ערנסקייט' היה בהם... בוודאי שבחור צריך לעשות כל מה שבידו כדי לזכות לתורה - ללמוד בהתמדה ולבקש רחמים ממי שהחכמה שלו ולנסות שוב ושוב - אבל גם אם נמצא שאינו כלי מוכשר לכך אין לא ליפול ברוחו כלל. גם אם לא יצליח בתורה אסור לו ליפול מחמת זה, אלא אדרבה עליו להתחזק בשאר העניינים בעבודת השם. "תעבוד על יראת שמים על תפילה ועל מידות טובות, ובעזרת השם תצליח להעמיד דורות ישרים מבורכים ויזכה להקים בית חסידי לשם ולתפארת".

שמירת עיניינים היא הנהגה המסורה לכל

עוד ענין נחוץ ביותר: צריכים לקיים בפועל מה שכל אחד יודע מאז ומקדם - להתנהג

בקדושה ובטהרה. ואין דברינו אמורים כלפי הנהגות היוצאות מגדר הרגיל, אלא מדברים מובנים ופשוטים לכל - כשהולכים ברחוב העיר שומרים על העיניים, אסור שהעיניים יהיו הפקר חלילה. ועל הכלל כולו יצא: "כל דבר שעלול לגרום להרהורים רעים צריכים להתרחק ממנו עד תכלית". שומרים על כל הרמ"ח אברים לעשות איתם רק את רצון השי"ת ובפרט על המח להרהר ולחשוב רק במחשבות טהורות. בוודאי שהיצר לא ינוח ולא ישקוט, הוא יעשה כל אשר לאל ידו לבלבל את המח עם מחשבות והרהורים רעים, ולא כל העיתים שווים ולא תמיד בכח האדם לשמור עצמו שלא יחדרו אליו בשוגג המחשבות הללו, אבל אנו מדברים עתה מכך - שעל האדם לעשות ככל שיש בידו להיות עוצם עיניו מראות ברע ולא לתת פתח ליצר הרע להיכנס לליבו ומחו.

אוי לי מיצרי המייגעני בהרהורים

והענין השלישי היא: (אין זה ענין השווה לכל, ישנם בחורים שאין להם שייכות לניסיון זה - כל אחד יש לו את התיקון שלו - ולכן מוטב היה שלא לדבר מכך כלל. אמנם הכרח לא יגונה כי ישנם בחורים שהיצר מתגבר עליהם מאד). צריכים לדעת שעלול שיארע מצב וזמן שהיצר יניח את כל כוחותיו ותחבולותיו כדי להפיל איזה נשמה; הוא ממש לא נותן לו לחיות, אין לו רגע של מנוחה, הוא מתגבר עליו עם הרהורים רעים עד שהבחור מרגיש שעוד רגע ודעתו תיטרף עליו... הוא לא יודע מה לעשות עם עצמו וכדברי הפסוק באיכה (א, יד): "נתנני ה' בְּיָדִי לֹא אֹכֵל קֹמֶם". הוא חושב לעצמו: "מה אני יכול לעשות כאן? השי"ת הציב אותי במצב שאיני יכול לעזור לעצמי, היצר מגרה בי את כל חיל ועם הסט"א ומבלבל את מוחי וראשי ללא הרף, איני יכול להשית עצות בנפשי אני לא מצליח לגרוש ממני".

היצר יעשה את שלו - ואתה תמשיך לעשות את שלך

בכהאי גונא צריך לדעת דבר אחד: "זהו מצב נורמלי! אתה לא נהיה עבריין ומופרך מחמת זה. אסור לך להניח דבר וחצי דבר מהאידישקייט שלך מחמת זה. הרהורים יכולים להמשיך ולתקוף אותך 'עד מחר'... אבל בפועל ממש - תישאר ירא

שמים! אמת שהמחשבות אינם נתונים בידך לשלוט בהם כרצונך, אבל חלק 'המעשה' תלוי בך. אכן כדי לעמוד בניסיון כזה קבלת את כח הבחירה. אל תיסוג לאחור ואל תוותר על כלום. היצר נכנס לרשותך ועושה שם ככתוך שלו, אבל אתה! אתה תנהג כמו שהתנהגת עד עכשיו! תלמד הלאה, תתפלל הלאה, תמשיך ללכת ואל תעצור!

מחלה כשאר המחלות

אדם שסובל מהרהורים רעים, היצר מייסר אותו ומגרה בו את הסט"א, צריך להתייחס לזה כמו שמתייחסים לשאר המחלות רח"ל; אם היה חולה בשאר מיני המחלות הרי לא היו מגדירים אותו כאדם רע ובליעל, הוא לא הכניס בידיים את המחלה בקרבו, אלא המחלה נכנסה וחדרה מאליה. כן הדבר הזה: "האדם אינו אשם במצבו כלל". מה יעשה שהיצר הרע 'נתפס' ונטפל אליו ואינו נותן לו מנוחה. וכי הוא מעונין בכך? הוא בכלל יכול לעשות משהו? אין לו ברירה אחרת אלא לקבל באהבה את יסורי הנפש הללו ולסבול אותם בדממה.

באו גויים בנחלתך

עוד יחשוב לעצמו: מה היה עושה אם איזה גוי עריך היה מתנפל עליו ומפליא בו את מכותיו, הגוי מכה וחובט בו שוב ושוב, ואילו הוא 'נעבעך' ידיו כבולות ואסורות ואינו יכול להשיב לו מנה אחת אפיים, כי הגוי הוא גבר אלים ואדם תקיף וחזק. מה היה עושה אז? הלא היה סובל ו'בולע' את חרפתו בדומיה וממתין עד יעבור זעם! אמנם אם היה בכוחו להתחמק ולברוח מידי הרשע הלז - פשיטא שהיה נס ונמלט מבלי הבט ימין ושמאל; "אם היצר מכה בך תקבל בהכנעה את יסורי הנפש הללו, אל תנסה להכות בו ולהשיב לו כגמולו, אם תנסה לעשות כך הוא רק ילך ויתגבר עליך. הדבר היחידי שאתה יכול לעשות - זה לברוח ולנוס על נפשך. דהיינו להסיח דעת מהמצב הזה ולהמשיך הלאה בדרךך כלא היה. תמשיך לעשות כל מה שעשית עד עכשיו, עם אותו 'נוסח' שנהגת בו עד כה, תקפיד על כל קוץ ותג בלי שום שינוי, וכאילו ששום דבר לא מתרחש בתוך תוכך. אין לי שום הרהורים. אני לא יודע מכלום. עומד שם איזה גוי - רשע מרושע - שאין לי איתו כל שיג ושיח, והוא מטריד את מנוחתי עם ההבלים שלו על לא עוול בכפי".

אפילו בשעת התפילה אינך צריך לקרוע שערי שמים על ענין זה. זולת אם מזדמן לפניך איזה עת רצון - אתה מרגיש שליבך פתוח ויש לך שעת הכושר - הנה אז אתה יכול לשפוך ליבך לפני השי"ת 'מקען זיך גוט אויסוויינען' והשי"ת שהוא 'שומע תפילת כל פה' בוודאי ישמע תפילתך ויעזור לך. אבל בדרך כלל בחיי היום יום, הדרך הנכון לאחוז בה היא, שלא יהיה לאדם שום שייכות עם יצר זה - אפילו לא כלפי תפילה.

פרק כ"ו

וְכָבֵד אֶת־רֵיחֵי שְׂאֵיזֵן הָאָדָם יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת זֶה מִצְדוֹ, אֲלֵא לְהַתְעוֹרֵר בְּדָבָר וְלְהַשְׁפִּיל עָלָיו, וְזֶהוּ אֶחָד שֶׁבְּדָבָר וּפְצוּצוֹ בּוֹ כֹּל תְּפִלוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁנִּכְרְנוּ עַד הַנְּהַ מִתְחַלֵּת הַתְּהִירוֹת וְעַד יִרְאֵת הַחֲטָא, בְּזֹאת יָבֵא אֵל הַתְּנַ"שׁ וְיִצְלִיחַ... אֵף אֶתְרֵי הַכִּינּוֹ אֵת עֲצָמוֹ בְּכֹל הַכְּנוֹת אֵלֶּה, אִם יִרְבֶּה לְדַבֵּק בְּתַקְוֵה הָאֶהֱבָה וְעֲצָם הִירְאָה בְּהַשְׁפִּיל גְּדֻלָּתוֹ וְתַבְרָה וְעֲצָם רֹמְמוֹתוֹ, וְיָפְרִיד עֲצָמוֹ מֵעֲנִינֵי הַחֲמֹר מְעַט מְעַט וּבְכֹל פְּעֻלוֹתָיו וּבְכֹל תְּנוּעוֹתָיו וּבְכֹן לָבֹו אֵל מִפְּצוּנֵי הַהַתְדַּבְּקוֹת הָאֶמְתִּי, עַד שֶׁיִּשְׁעֶרָה עָלָיו רוּחַ מְפָרוֹם, וְיִשְׁפִּין תְּפִירוֹת וְתַבְרָה אֵת שְׂמוֹ עָלָיו כְּמוֹ שְׁעוֹשֶׂה לְכָל קְדוֹשִׁיו

כמו שראוי לחסיד'ישע בחור - לשמור על העיניים, לא להסתכל היכן שאסור, לא לקרוא מה שאסור וללמד על הכלל כולו יצא. ג. אם

ב.

קרבת אלוקים לי טוב: למצוא את תענוגי החיים רק בעולם הרוחני

הגדרה כוללת של קדושת הברית - להיות מונח ברוחניות

ההגדרה של 'קדוש' ו'קדושת הברית' שנוגע לכל יהודי היא: להיות מונח ברוחניות - ולא בגשמיות! הוא שרוי בעולם נעלה יותר 'ער ליגט אין העכערקייט' כמו שנאה ויאה לחלק אלוק ממעל. הוא שקוע בתורה ועבודה ומוצא בהם טעם וחיות. ואם עדיין אינו מרגיש את המתקנות בתורה ומצוות, הנה הוא נכסף בכל ליבו לזכות להרגשה זו. כל שאיפת החיים שלו היא רוחניות ועבודת השם. כזה אדם הוא קדוש ונעלה.

אם הוא מבקש באמת את השי"ת ונכסף לכך שכל 'תענוג החיים' שלו יהיה רק מרוחניות, הוא יתעלה ממילא בענין קדושת הברית - שאכן כל התענוגים שלו יהיו רק רוחניים. וגם אם טרם מרגיש את התענוג הרוחני - עליו לדעת כי התורה שהיא 'אַלְת אֶהְבִּים וְעֵלַת חַן' (משלי ה, יט) מאירה בקרבו 'אהבה דקדושה' ובד בבד גם מרחקת ממנו 'אהבות נפולות'. ובכלל, העולם הרוחני עומד ב'סתירה' להרגשים פחותים וגסים שמורידים את האדם להרהורים רעים. לכן אם האדם נמצא מונח בעולם הרוחני הוא מתעלה ממילא בקדושת הברית, ובשמים הוא נקרא שומר הברית וצדיק כמו שכתוב בזה"ק (ח"א נט): "כל מאן דנטיר ברית אקרי צדיק".

התואר 'שומר הברית' - לפום צערא אגרא

התואר 'שומר הברית' לאו דוקא שיזכה בו מי

היצר הרע נטפל אל האדם ומתגבר עליו מאד, אסור לו להישר מזה, אלא יסיח דעתו וימשיך הלאה בעבודת השם כמימים ימימה.

ירוך עבדך כמו איל

כשאדם זוכה לחן והוא אהוב אצל השי"ת הרי זה ניכר ומורגש באופנים שונים; דבקות למשלו! יש לו קרבת אלוקים שבאה לו ממילא ללא כל התאמצות, נפשו נמשכת ורצה באופן טבעי אחר כל דבר שבקדושה - ולא דוקא מחמת מדרגות - אלא ליבו פשוט 'ער ופתוח' וקרוב להשי"ת, וממילא תפילתו יותר נעלה ונשגבה וגם ההשגחה עליו היא באופן נעלה יותר. בקיצור: הקב"ה פשוט מקרב אותו אליו.

וכל אשר יעשה יצליח

כך גם מתבטא הדבר בענין של 'הצלחה', כמו שכתוב אצל יוסף הצדיק (בראשית לט, ב) "וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ", כי שמירת הברית גורמת להצלחה; גם זה דבר שאנשים מתפללים עליו לעיתים, על כמה 'ערליכע אידן' שמאד מצליחים וכגון שדבריהם מתקבלים על הלב. וכן שאר הצלחות, שרואים אצלם סייעתא דשמיא מיוחדת ובני אדם אינם עומדים על הסוד והם שואלים: "למה זה כך?". אבל התירוץ פשוט מאד: אדם זה הוא שומר הברית, ושומר הברית יש לו חביבות מיוחדת אצל השי"ת ומשום כך הוא מנחיל לו הצלחה בכל דרכיו

~

בחור ש'נרשם' בשמים כשומר הברית - היצר נטפל אליו והטריד אותו, והוא לעומתו היה איש גבור חיל והשיב מלחמה שעה והסיח דעתו - יכול להיכנס בכל השערים. פותחים בפניו את כל ההיכלות ויכול לעלות מעלה מעלה. אין שיעור עד כמה בחור יכול להתעלות בעבודת השם ע"י ששומר עצמו בקדושה ובטהרה

קדושת הברית יותר מכל. זהו הטעם שלו כביכול. הוא מחבב את קדושת הברית בתכלית החביבות.

פתחו שערים ויבוא גוי צדיק

בחור ש'נרשם' בשמים כשומר הברית - היצר נטפל אליו והטריד אותו, והוא לעומתו היה איש גבור חיל והשיב מלחמה שעה והסיח דעתו - יכול להיכנס בכל השערים. פותחים בפניו את כל ההיכלות ויכול לעלות מעלה מעלה. אין שיעור עד כמה בחור יכול להתעלות בעבודת השם ע"י ששומר עצמו בקדושה ובטהרה.

הרה"ק רבי יוסף מניישטאט זי"ע המכונה 'דער גוטער איד' היה תלמידו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע, ואכן דרכו בקודש היתה 'נוסח ראפשיץ' - להסתיר את עצמו. הוא

שנקי מכל רבב של הרהור... וכבר יתכן שישנו אחד ש'סובל' מאד מהרהורים רעים ואינו מוצא שום עצה לנפשו וגם לעול הוא להיכשל באונס, זאת בשעה שרעהו אין לו שום ניסיון ולא מכשול וכמעט אינו יודע על מה מדברים - אשר לפום ריהטא היינו אומרים שדוקא הוא ראוי לתואר הכבוד של 'שומר הברית' - אבל בשמים אומרים להיפך, זה הראשון שנאבק ביצרו ונמצא במלחמה תמידית הוא הוא שזוכה ונרשם כשומר הברית יותר מזולתו שאין לו כל שיג ושיח בניסיונות הללו. כי החשבון בשמים הוא רק "כמה יכלו לדרוש ממך? כמה עבדת כדי לשמור על עצמך? כמה פעמים התגברת על היצר הרע?".

זוכה לנשיאות חן

אדם שזוכה לקבל את התואר 'שומר הברית' זוכה לנשיאות חן עצומה בעיני ה' והוא מאד אהוב אצל השי"ת, כמו שהתורה אומרת על יוסף הצדיק (בראשית מט, כב) "בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף" - יוסף הצדיק נשא חן בעיני אלוקים ואדם. לפעמים תוהים אנשים להבין את פשר החן הנסוך על איזה 'ערליכע איד' - "וכי אין עוד יהודים חשובים? הרי ישנם תלמידי חכמים יותר מופלגים ממנו וגם בעלי חסד עצומים ממנו, במה זכה הוא שיש לו נשיאות חן?". אבל באמת הטעם לזה פשוט ביותר, אדם זה הוא 'שומר הברית'! וכשהמדובר הוא אודות החביבות אצל השי"ת, הרי בלי ספק שהדבר תלוי בעיקר בדבר אחד - שמירת הברית.

ג.

ה' אוהב צדיקים: אין לשער כמה חביבים שומרי הברית אצל השי"ת

אין טעם ברצון - קדושה היא הטעם החביב אצל השי"ת

מדת הקדושה נקראת 'יסוד' כי אכן הוא מלשון 'סוד'. כי חביבות זו שיש לשומר הברית אצל השי"ת היא בגדר סוד. אי אפשר לתאר כלל את גודל ועוצם החביבות הזו - זו חביבות עצומה ונפלאה שרק השי"ת יודע עד היכן הדברים מגיעים. אין אנו מבינים הטעם למה השי"ת אוהב ומחבב את השומר הברית יותר משאר כל בעלי המעלות, זהו ענין טמיר ונעלם, וכמו שמוצאים בהפכו - במי שפוגם חלילה - שהשי"ת שונא זאת מאד. וגם בלעם הרשע ידע לומר (סנהדרין קו) "אלוקיהם של אלו שונא זמה"; כמו שאומרים על פלוני שיש לו איזה 'טעם' שאינו

פרק כ"ו

עֲנֵנוּ חֲקֵדְשָׁהּ הוּא שְׁיִהְיֶה הָאָדָם דְּבִק בְּלָ בָּהּ בְּאֵלָיוּ עַד שְׁבִיטוֹם מְעֵשָׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לֹא יִפְרָד וְלֹא יִזוּז מִמֶּנּוּ וְיִתְבַּרְךְ, עַד שְׁיִוְתֵר וְתַעֲלֶוּ חֲדָבְרִים הַנְּשָׁמִיִּים אֲשֶׁר יִשְׁמָשׁוּ לְאַחַד מִתְּשֻׁמְיָשׁוֹ בְּמֹה שְׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם מִמֶּה שְׁנִירָד הוּא מְדַבְּקוֹתוֹ וּמַעֲלָתוֹ בְּהַשְׁתַּמְשׁוֹ מְדַבְּרִים גְּשָׁמִיִּים. וְאָמְנָם זֶה בְּהוֹיֹת שְׁכָלוֹ וְדַעְתוֹ קְבוּעִים תְּמִיד בְּגִדְלָתוֹ וְיִתְבַּרְךְ וְרִמְמוֹתוֹ וְקִדְשָׁתוֹ

עשה עצמו כמי שאינו יודע ללמוד כלל וגם בשעת התפילה לא ראו אצלו שום עבודה, הוא היה 'צנע לכת' בתכלית. אמנם מופתים ראו אצלו בריש גלי, הוא היה בעל מופת גדול ופועל ישועות בקרב הארץ. פעם אחת רצו תלמידיו לראות מה ישיב להם... ושאלו אותו: "מהיכן זכה רבינו לכה של מופתים?" - עשה עצמו כמו איזה עם הארץ - וענה: "איך געדינק נאך אז מיין מלמד אין חדר האט געזאגט, אז די פיש זענען ניצול געווארן פונעם מבויל, ווייל זיי האבן נישט פוגם געווען. ווייזט זיך אויס, אז איינער זינדעט נישט, האט דאס א באזונדערע חשיבות אין הימל!". (עודני זוכר שהמלמד בחיידר אמר שהגדים שבים נצלו מהמבול מחמת שלא פנמו. כנראה שמי שאינו חוטא יש לו חשיבות מיוחדת בשמים). כך ענה בכזה פשטות וכדבר המובן מאליו...

הפגם של השבטים היה מחמת הפגם שהיה בכל הבריאה

גם בכל 'הפרשה' שבין יוסף הצדיק והשבטים רואים ענין זה - כמובן שאין בכוחנו להבין מה שהיה שם באמת, הרי אין לנו שום השגה בקדושת השבטים; כשהתורה מספרת אודות פגם של השבטים, ביאור הדבר הוא, שהיה איזה פגם בכל הבריאה כולה! כיון שבבריאה היתה איזה פגם וחיסרון, לכך הוצרכו השבטים שיהיה גם להם איזה נגיעה בזה. כדאיתא בספ"ק שהצדיק נתפס בעון הדור, היינו שאם הדור נכשל באיזה עון צריך גם הצדיק להיכשל בסרך של עון זה כדי שיהיה לו קשר ושייכות לדור - עכ"פ אנו רואים שיש טענה על השבטים על שלא החשיבו את יוסף כראוי למעלתו.

השבטים לא הבינו במה גדול מעלתו של יוסף על פניהם

השבטים ראו שיוסף אהוב וחביב אצל אביו יותר מכל בניו והם באו בטענה על זה: למה יוסף אהוב יותר מאיתנו?! במה הוא מתייחד יותר מעמנו?! הרי לכל אחד ישנה מעלה מיוחדת. ליהודה יש מעלה שהוא כולו תפילה והוא מלא שירות ותשבחות להשי"ת - נעים זמירות ישראל. יששכר הרי יש לו את מעלת התורה, הוא הוגה בתורה ביום ובלילה - ממש לא פסיק פומיה מגירסא. נפתלי יש לו מעלה של 'הנותן אמרי שפר' וכך כל אחד ואחד יש לו מעלה מיוחדת על פני שאר אחיו. נו, למה זה יוסף אהוב יותר מכולם? במה זכה שאביו מחבב אותו מכל בניו?

יעקב אהב ביותר את מי שהשי"ת אוהב ביותר - את מדת היסוד

את הטענה הזו של השבטים התורה מחשיבה להם כחטא, לפי ערכם ומעלתם הרי זה נחשב להם כעין 'פגם הברית' - דק מן הדק - מה שלא ידעו להעריך נכונה את מעלת קדושת הברית. מובן וברור שהשבטים בעצמם היו כולם שומרי הברית בתכלית, אמנם הטענה היא על שלא השיגו כראוי שזה שמדתו היא 'יוסף הצדיק' - מי שהוא שומר הברית - ראוי לחביבות יתירה משאר כל המעלות! אין זו קושיא כלל למה מעלתו נחשבת יותר מהמעלות של שאר השבטים - כי הוא 'יסוד!' זהו סוד שאין מבינים למה אכן הוא - אבל 'ככה זה' כזה ראה וקדש! אלוקיהם של אלו - רבונו של עולם - אוהב זאת! ולכן גם יעקב אבינו אהב את יוסף יותר מכל בניו, וגם מהשבטים נדרש היה שיעמדו על סוד זה ויחשיבו את מדתו של יוסף לאין ערוך.

• הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ז"ע היה מגדולי תלמידי הרה"ק מראשנין ז"ע ואחר פטירת רבו נסע אל הרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע ודבק בו. והיה לעת זקנותו חלה הרה"ק מקאמינקא וקיבל ל"ע 'סטרעק' (אירוע מחי), ונהיה מזה 'געלעמט' (משותק), והיה צריך לישועה גדולה. ציוה הרה"ק מבעלזא שיביאו אותו לבעלזא לקראת שבת פרשת יתרו. והנה הרה"ק מבעלזא היה קורא בתורה בעצמו כידוע, ובאותו שבת ציוה שיכבדו את הרה"ק מקאמינקא שהיה 'לוי' לעלות לתורה. כאשר הגיע הרה"ק מבעלזא לפסוק האחרון של הקריאה, אמר בקול רם בנוסח בעלזא: 'ציון אלקים ויכלת עמוד'. ואכן תיכף ומיד כאשר אמר זאת הרה"ק מבעלזא נתרפא הרה"ק מקאמינקא ועמד על רגליו, ומאז חזר לאיתנו והיה יכול ללכת כאחד האדם.

• אחר פטירת הרה"ק רבי דוד'ל מדינוב ז"ע, המשיכו הרבה חסידים להסתופף בצל בנו הגדול הרה"ק רבי ישעי' הירץ ז"ע, וחלק אחר נסעו לבנו הצעיר הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב ז"ע. והיה קצת פירוד בין ב' החצירות הללו. וכעבור כמה שנים כשנסתלק רבי ישעיה הירץ בימי עלומיו, הלכו קבוצה חשובה מן חסידיו והתחילו לנסוע לבעלזא אל הרה"ק רבי יהושע'לע ז"ע. פעם אחת הגיע הרה"ק מבלאזוב לבעלזא על שב"ק פרשת יתרו. באותו ליל שב"ק ערך הרה"ק מבלאזוב את שולחנו הטהור בבית אכסנייתו, ורק אחר כך הלך אל הטיש של הרה"ק מבעלזא. והיות שהרה"ק מבלאזוב נמצא בבעלזא עצמה, השתתפו גם אותה קבוצה של החסידים של אביו ואחיו [שבצעם היו מתנגדין] בעריכת שולחנו. והנה בחצרות דינוב ובלאזוב היה 'עסק' גדול בעת שירת הזמר 'קה רבון', [היו מכנים זאת 'רבון עלם']. והנה באותו ה'טיש' באמצע שהיה הרה"ק מבלאזוב משורר את ה'רבון עלם' בהתלהבות גדולה, נכנס אל ה'טיש' אחד מגדולי החסידים הנ"ל. מיד הסתובב הרה"ק מבלאזוב אל בנו הרה"ק מריבאטיטש ז"ע, ולחש לו באזניו בקול שהיה נשמע לכל הנאספים 'פלוני איז דא' [בא תסתכל 'פלוני הגיע...], ורצה בזה להסתיר את עצמו, כדרכו בקודש.

והנה הרה"ק מבלאזוב נהג לקרוא בתורה בשב"ק, והיה קורא בקול גדול ובהתלהבות אש קודש. והיה למחרת ביום השב"ק כיבר הרה"ק מבעלזא את הרה"ק מבלאזוב לקרוא בתורה, ואכן קרא הרה"ק בתורה כדרכו בקודש בהתלהבות ועסק גדול, ובפרט בעת קריאת פרשת מתן תורה ועשרת הדברות. והיה הדבר נראה בעיני כמה מן ה'יושבים' שם כ'ברייטקייט' (ההבה) מצד הרה"ק מבלאזוב, לקרוא אצל הרה"ק מבעלזא בהתלהבות כזאת. אכן תיכף אחר התפלה הסתובב הרה"ק מבעלזא ודיבר כמו לעצמו בקול מלא התפעלות: 'א פלא, א יונגעראמן מיט אזוינע מוחין, און אזא כח המעצור... (כזה פלא. אכן עם כאלו 'מוחין', וכזה כח המעצור...), ובזה נחה דעתם. ואחר אותה קריאת התורה, כבר התחברו אליו כל אותם החסידים של אביו מגודל התפעלות, ומאז התחילו לנסוע אליו לבלאזוב.

• שמעתי מכ"ק אדמו"ר מאמשינאו ז"ע, על מה שאמרו חז"ל (שבת פ"ג) כי כאשר באו כלל ישראל

למדבר סיני בראש חודש סיון, אזי ביום הראשון 'לא אמר להו ולא מידי'. וביאר בשם זקינו הרה"ק רבי מנחם מאמשינאו ז"ע, דהיינו כי ביום הראשון אשר באו למרגלות הר סיני, וראו את המקום שבו עתיד להיות מתן תורה, אז 'לא אמר להו' לא אמר להם כלום - כי 'ולא מידי' שלא היה צריך לומר שום דבר, כי לא היה חסר שום דבר שידברו אז, כי קדושת ורוממות המקום בעצמו הספיקה להם.

וכך גם אמר פעם האדמו"ר מאמשינאו, כי רש"י פירש על 'ויחזן שם ישראל נגד ההר' (שמות ט"ו, ב), כי כאן היו 'כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ומחלוקת'. וביאר בזה, שהרי על מה היו חולקים תמיד, ודאי היו מחלוקותיהם בדרכי עבודת ה', ואם כן למה כאן היו כאיש אחד ופסקה המחלוקת מהם. ותיירך כדרכו בקודש בקוצר אמרים, כי כאשר הגיעו להר סיני 'האבן זיי געזעהן אז ס'אז נישטא מיין ווי איין דרך' (ראו כי אין יותר מדרך אחת). דהיינו אשר מגודל ההשתוקקות ואהבת ה', הרגישו היטב כי כל חילוקי הדרכים אינם אלא טפלים ובלתי חשובים, כלפי עצם הדביקות בה' היוצאת מכל הדרכים כאחד.

• אחד מגדולי וחשובי החסידים באמשינאו היה הגאון החסיד רבי שמחה'לע הרב בסאכניאוו, שהיה ממש איש צדיק וקדוש, מופשט מכל הוויות העולם הזה. והוא עוד היה נוסע אל הרה"ק רבי איציקל מווארקא ז"ע, אבל בעיקר היה חסיד של בנו הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינאו ז"ע, וכן המשיך לנסוע גם אל נכדו הרה"ק רבי מנחם ז"ע. והנה אביו של רבי שמחה'לע לא היה מחסיד ווארקא, אלא היה מחשובי החסידים בקאצק.

פעם הקניטו כמה חסידים בקאצק את אביו של רבי שמחה'לע, על אשר הוא מניח את בנו לנסוע לווארקא, ואינו נוסע לקאצק. ענה ואמר להם: 'וואס איז דען טייטש קאצק? קאצק איז מח! יאך ווייס וואס דרייט זיך ביי אים אין מח?! אבער דארטן אין ווארקא לערנט ער און דאוונט, זאל ער דארט בלייבען...'. (וכי מה זאת קאצק? הרי קאצק היא 'מח' וכי אני יודע מה מסתובב לו שם במח?!) שם בווארקא הרי הוא לומד ומתפלל, שישאר שם...).

והיה רבי שמחה'לע מספר מה שמעו מאביו, על הפעם הראשונה שנכנס אל הרה"ק מקאצק ז"ע, אשר באותו מעמד שאל אותו הרה"ק מקאצק: 'ביסטו דיר וְנָאָהָר מְצִיר דַּעַם וְנָאָהָרן מַעֲמַד הַר סִינִי?' (האם הינך מציר לעצמך באמת, את מעמד הר סיני האמיתי?) שכן דרכו של הרה"ק מקאצק היה לומר 'וְנָאָהָר' בלשון אשכנז לכינוי על 'אמת', כי סבר שאין ראוי לומר 'אמת' אלא רק בשעת התפלה. ענה לו אביו של רבי שמחה'לע: 'איין פּרשִׁיטחא האט מען נישט אזוי געלערנט' (הרי בפרשיטחא לא למדו כך), ענה לו הרה"ק מקאצק: 'אונז לערנען מיר נאך טיפער' (אנחנו לומדים ביתר עומק), והדברים עתיקין.

והיה האדמו"ר מאמשינאו אומר בשם אביו הרה"ק רבי יוסל'ע מאמשינאו ז"ע, כי כאשר היה רבי שמחה'לע חוזר על מאמרו של הרה"ק מקאצק - אשר הוא רק שמע זאת מאביו בשמו - 'איז אויך געווען וואס צו הערן...'. (היה גיב מה לשמוע...).

כל הזכויות שמורות למכון תולדות יהודה סטיטשין אין להעתיק שום חלק מגילון זה בלי רשות המערכת

מערכת השיעורים
בארה"ב: 718.536.2347
בארה"ק: 072-3323310

לקבל הגילון מדי שבוע במייל, לסדר מוקד הפצה, ולתרומות: a0765993813@gmail.com - Tel. 0765993813

ה | י | ע | ד | ו